

RÄTTSMEDICINALVERKET

Den medicinska
länken i rättskedjan

Rättsmedicinalverket

Rättsmedicinalverket är en expertmyndighet inom svenskt rättsväsende och fungerar som den medicinska länken i rättskedjan. Hos oss finns specialister som rättsläkare, rättspsykiater, kemister och biomedicinska analytiker. Vi arbetar med brottsutredningar och rättspsykiatriska utredningar på uppdrag av polis, åklagare, domstolar och kriminalvård.

Inom Rättsmedicinalverket gör vi rättspsykiatriska undersökningar för att bedöma om en misstänkt har handlat under påverkan av en allvarlig psykisk störning. Det har betydelse för om påföljden blir fängelse eller rättspsykiatrisk vård. Vid onaturliga dödsfall och vid misstanke om brott utför vi rättsmedicinska obduktioner för att fastställa dödsorsaken. Med hjälp av DNA-teknik genomför vi faderskaps- och släktutredningar, och i vårt rättskemiska laboratorium gör vi analyser vid misstanke om rattfylleri och narkotikabrott.

Rättsmedicinalverket dokumenterar och bedömer även skador vid våldsbrott, gör riskutredningar när livstidsdömda ansöker om ett tidsbestämt straff och ansvarar för medicinska åldersbedömningar i brottmål och inom ramen för asylprocesser.

Vår verksamhet är uppdelad i fyra områden; rättsgenetik, rättskemi, rättsmedicin och rättspsykiatri. Vi finns på sex platser runt om i landet.

Forskning och utveckling

Rättsmedicinalverket är unikt i sitt slag. Därför bedriver vi ett omfattande forsknings- och utvecklingsarbete för att alltid kunna ge rättssäkra utlåtanden som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Vår forskning har lett till många framsteg, till exempel säkra metoder för blodanalyser av narkotika och metoder för tandanalys som kan fastställa identiteten på en avliden.

Sara Rodre, psykolog och Patrik Backgård, enhetschef vid den rättspsykiatriska undersökningsenheten i Stockholm.

Barbara Dell'Amico, medicinsk biolog,
vid den rättsgenetiska laboratorieenhe-
ten i Linköping.

DVI - katastrofstöd

I samband med större katastrofer med flera döda aktiveras något av Rättsmedicinalverkets team för Disaster Victim Identification, DVI-team. Teamens uppgift är att tillsammans med polisens tekniska specialister identifiera omkomna. Rättsmedicinalverkets DVI-team är specialiserade inom rätts-

genetik, rättsmedicin och rättsodontologi (tänder och munhåla).

Kroppar med okänd identitet undersöks med hjälp av DNA-provtagning och tandstatus. Hänsyn tas till ålder, kännetecken och tillhörigheter. Uppgifterna matchas mot den information som polisen samlar in om personer som har anmälts saknade i samband

med händelsen. Tand- och sjukvården bidrar med tandvårdsjournaler, röntgenbilder och läkarjournaler.

DVI-grupperna aktiverades bland annat efter Estoniakatastrofen, diskoteksbranden i Göteborg, tsunamin i Thailand och terrordådet i Stockholm.

Rättsgenetik

Vid den rättsgenetiska laboratorieenheten i Linköping görs identifiering av avlidna och släktutredningar med hjälp av DNA-information. Faderskapsutredningar utförs på uppdrag av socialnämnder eller domstolar i syfte att fastställa underhållsskyldighet. Föräldraärenden är vanligen ärenden om återförening av familjer som vi gör på uppdrag av Migrationsverket.

På laboratoriet undersöks normalt 21 markörer på DNA-molekylen, men vid behov kan undersökningen omfatta närmare 200.

Släktutredningar

Varje år utreds släktskap i närmare 4 000 ärenden. I sådana fall ges nästan alltid en säkerhet på minst 99,999 procent. Resultatet används ofta som bevisning i domstol.

Utöver släktutredningar analyseras prov för artbestämning och prov från avlidna vid misstanke om plötslig hjärtdöd.

Forskning och ständig metodutveckling bidrar till att fler frågeställningar kan besvaras och till att säkerheten ökar i släktutredningar.

"Vi kan idag undersöka flera delar av DNA-molekylen. Det gör att vi kan lösa fler fall med högre säkerhet."

Andreas Tillmar, docent i forensisk genetik och teknisk molekylärbiologi vid den rättsgenetiska laboratorieenheten i Linköping.

Rättskemi

I Linköping finns Sveriges enda rättskemiska laboratorium. Vid brottsmisstanke utförs analyser som spårar och fastställer koncentrationen av alkohol, narkotika, läkemedel och dopingpreparat. När polisen tar prov på en bilist är det den rättskemiska laboratorieenheten som står för analysen, likaså vid misstanke om narkotikabrott och dopingbrott. Vid dödsorsaksutredningar skickas prover från våra rättsmedicinska enheter i landet.

I laboratoriet utförs analyser på blod, vävnad, urin och hår. Hundratals ämnen kan spåras och utvärderas på molekylnivå. Allt analysarbete görs med kvalitetssäkrade metoder och ger resultat som granskas i två av varandra oberoende steg.

Våra experter hjälper också polis och domstolar att tolka analysresultat, till exempel i ärenden som handlar om eftersupning vid trafikbrott.

Både arbetsmetoder och analysutrustning uppdateras och förfinas i takt med framsteg inom vetenskap och teknik. Forskare vid den rättskemiska laboratorieenheten har utvecklat metoder för att analysera prover som innehåller syntetiska droger. Att kunna identifiera nya narkotika i ett blodprov kan underlätta brottsutredningar.

Analys

Närmare 100 000 ärenden och cirka 800 000 analyser genomförs vid den rättskemiska laboratorieenheten varje år.

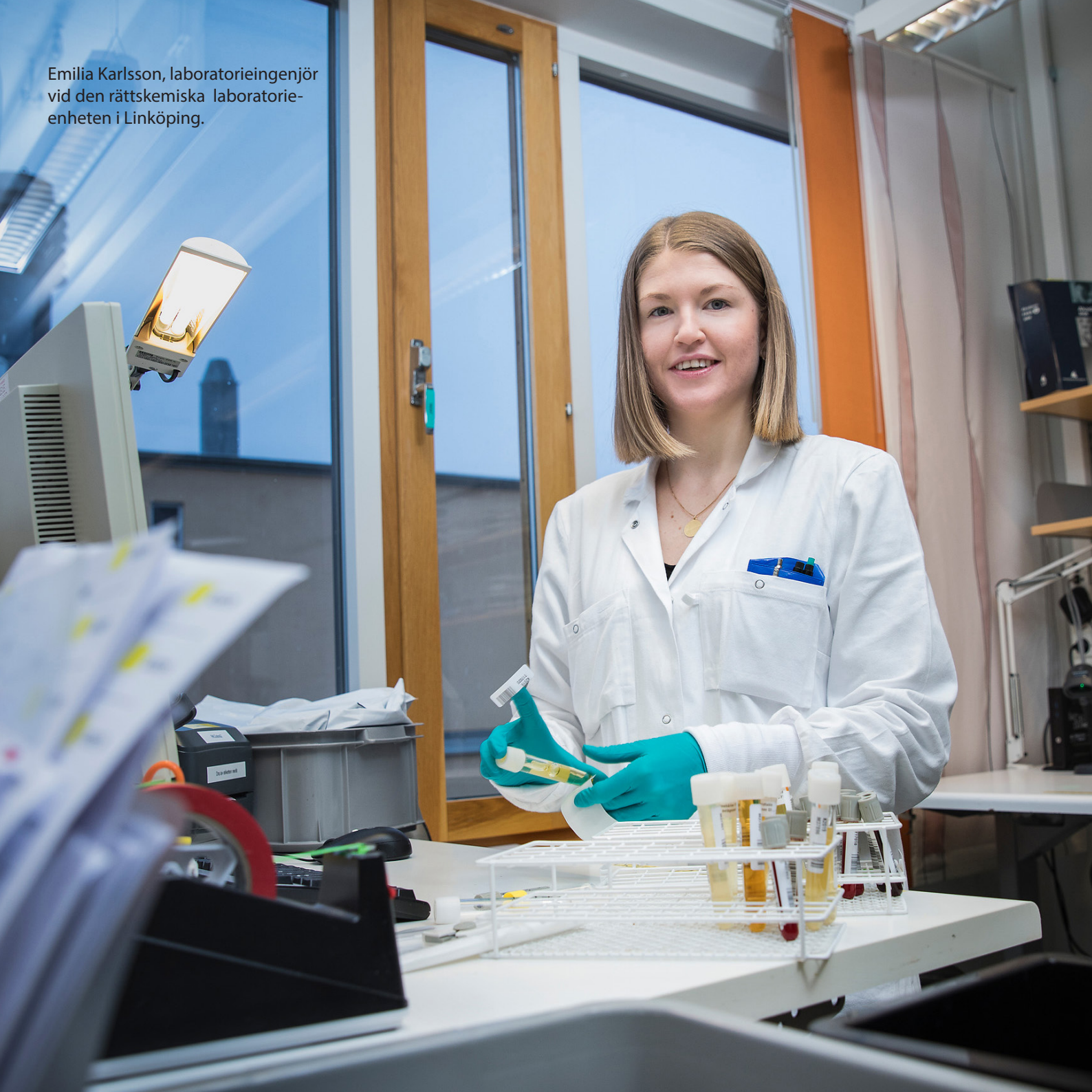
I drygt 78 procent av narkotika-proverna från polisen bekräftas misstankarna om drograttfylleri eller narkotikabrott.

"Narkotika och läkemedel lagras i hår och kan därför spåras under betydligt längre tid än i urin eller blod."

Rickard Lundberg, kemist vid den rättskemiska laboratorieenheten i Linköping.

Emilia Karlsson, laboratorieingenjör
vid den rättskemiska laboratorie-
enheten i Linköping.

Marcus Riesenfeld,
ST-läkare vid den rättsmedicinska
enheten i Göteborg.

Vävnadsdonation

Samtliga rättsmedicinska enheter tillvaratar vävnader som används vid de drygt tusen vävnadstransplantationer som genomförs årligen.

En femtedel av all vävnad för transplantation förmedlas av Rättsmedicinalverket. Donerad hud eller hjärta-klaffar kan bli räddningen för brännskade patienter respektive hjärtsjuka. Vid kraftig synnedsättning på grund av sjukdom kan donerade hornhinnor ge synen tillbaka och ett nytt hörselben kan återge hörseln.

Rättsmedicinalverkets arbete med vävnadsdonationer bidrar till att Sverige i det närmaste är självförsörjande på vävnad för transplantation.

Rättsmedicin

Varje år genomförs cirka 5 500 rättsmedicinska obduktioner på uppdrag av polis eller åklagare. Det handlar om oväntade eller onaturliga dödsfall, till exempel mord och andra misstankar om brott, självmord och olyckshändelser. Obduktioner görs även för att fastställa en död persons identitet.

Läkaren som utför undersökningen är specialist i rättsmedicin och ska besvara frågor som: När inträffade döden? Vad var dödsorsaken? Hur har eventuella skador på kroppen uppkommit?

En rättsmedicinsk obduktion omfattar en yttre och en inre undersökning av kroppen. Till sin hjälp har läkaren rättsmedicinska assistenter, utredare, administratörer och biomedicinska

analytiker. Den rättsmedicinska obduktionen blir en viktig del i den fortsatta utredningen av ett dödsfall.

Undersökning av brottsoffer och misstänkta

En annan uppgift inom rättsmedicin är att undersöka misstänkta och personer som kan ha utsatts för våldsbrott. Skador och spår dokumenteras och sammanfattas i ett rättsintyg som i ett brottmål blir en del av bevismaterialet.

Rättsläkare utfärdar på uppdrag av Migrationsverket utlåtanden om ålder i asylärenden och på uppdrag av polisen i brottmål där den misstänktes ålder är okänd.

Våra rättsmedicinska enheter finns på sex orter, från Umeå i norr till Lund i söder.

"Vi är först på plats och är de som möter de avlidna först. Jag ser till att allt är iordningsställt så att allt kan sättas igång när rättsläkarna kommer"

Elisabeth Wåhlin, rättsmedicinsk assistent vid den rättsmedicinska enheten i Linköping.

Rättspsykiatri

Den som bedöms ha en allvarlig psykisk störning ska i första hand inte dömas till fängelse. För att kunna ta ställning till straffet i ett brottmål, kan en domstol begära en mindre rättspsykiatrisk undersökning av den misstänkte. Varje år gör rättspsykiatrin cirka 1 300 mindre rättspsykiatriska undersökningar. En sådan tar ungefär en timme att göra och resultatet visar om en större rättspsykiatrisk undersökning är att rekommendera.

En större rättspsykiatrisk undersökning av en häktad person tar vanligen fyra veckor. Den misstänkte undersöks av ett team bestående av rättspsykiater, psykolog, socialutredare och omvårdnadspersonal. Rättsmedicinalverkets utlåtande visar om brottet kan ha begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning.

Cirka 500 personer genomgår en rättspsykiatrisk undersökning varje år. Knappt hälften av dessa överlämnas till rättspsykiatrisk vård. Rättsmedicinalverkets enheter för rättspsykiatri finns i Stockholm och i Göteborg.

Riskbedömningar

Inom rättspsykiatrin görs även riskbedömningar av livstidsdömda. Efter tio år i fängelse kan intagna ansöka om att få sitt straff tidsbestämt. Det är tingsrätten i Örebro som prövar dessa ärenden. Våra experter gör en utredning under cirka sex veckor och lämnar ett utlåtande som rör risken för återfall i brottslighet.

"Att jobba som sjuksköterska på Rättsmedicinalverket är annorlunda. Jag har fortfarande kvar mitt fokus på omvårdnad, men mitt uppdrag är också att vara med i utredningar om den som är misstänkt för ett grovt brott är eller har varit psykiskt sjuk. På Rättsmedicinalverket får jag göra både och!"

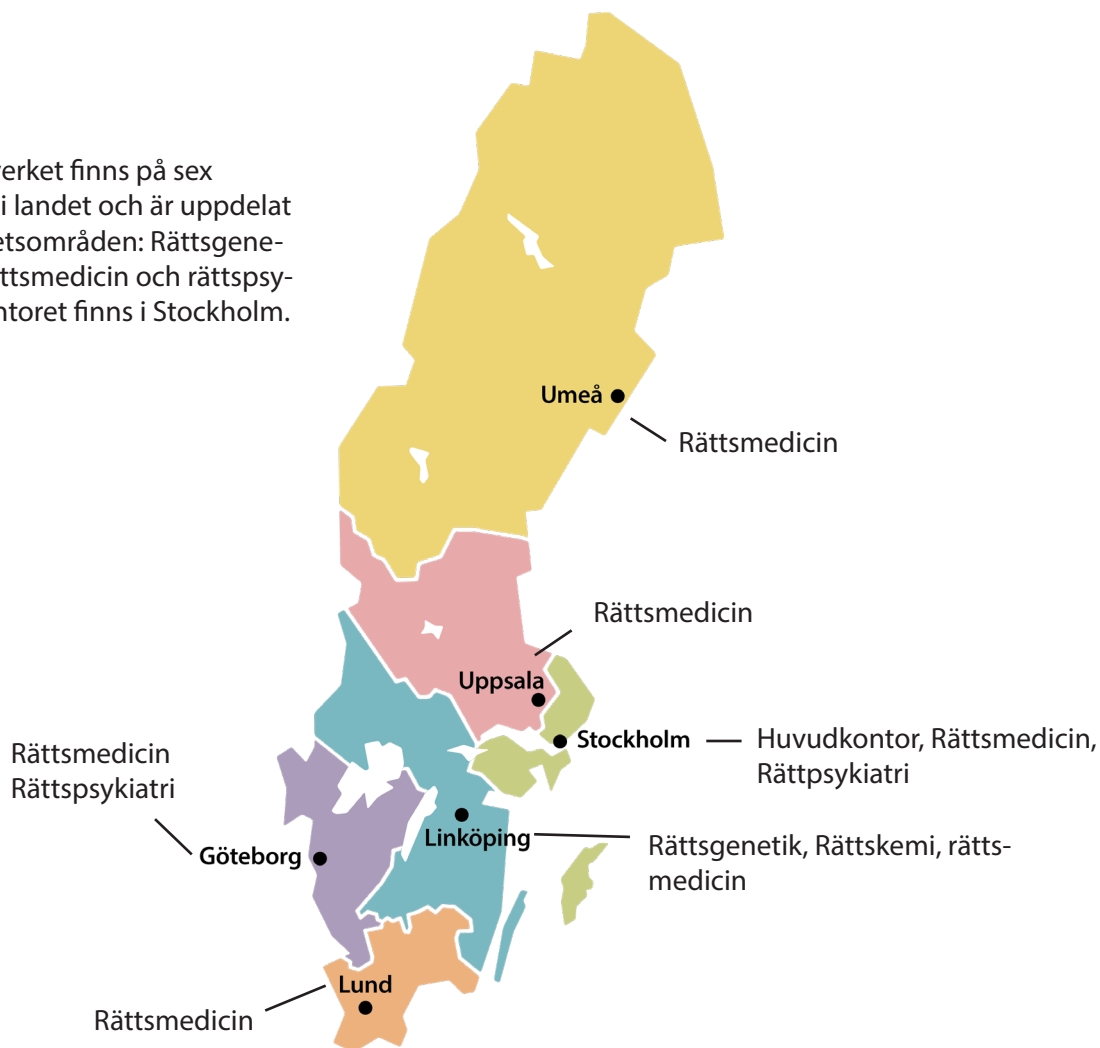
Hanna Boman, sjuksköterska vid den rättspsykiatriska undersökningsenheten i Stockholm.

A man with a dark beard and mustache, wearing a blue and white vertically striped button-down shirt, is seated at a desk. He is holding a red pen in his right hand and looking directly at the camera with a slight smile. On the desk in front of him are several papers, a calculator, and a stack of books. The background is a bright, out-of-focus window with a white frame. A small potted plant is visible on the right side of the desk.

Khosro Khadjavi, forensisk socialutredare och gruppchef vid den rättspsykiatriska undersökningsenheten i Göteborg.

Här finns vi

Rättsmedicinalverket finns på sex platser runt om i landet och är uppdelat i fyra verksamhetsområden: Rättsgenetik, rättskemi, rättsmedicin och rättspsykiatri. Huvudkontoret finns i Stockholm.

RÄTTSMEDICINALVERKET

Rättsmedicinalverket – den medicinska länken i rättskedjan

En presentationsbroschyr producerad av Rättsmedicinalverket, Stockholm. 2020. Tryck: TMG Tabergs. Foto: JKF Photo och Veronica Kindblad. Fler exemplar av broschyren kan beställas via Rättsmedicinalverkets hemsida www.rmv.se eller laddas ner i pdf-format.

Följ oss på LinkedIn.